

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Dîtîqa (nouum) ḥadāta (testamentum)

Parisiis, 1584

Cap. V.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39367

esera qui loquitur eom is fratres mei inuicē cōtra loquētes scis non
לא תהוון ממללין על חדרא אחי הו ניר דממלל על

Legem & iudicat Legem contra loquitur fratrem suum iudicat aut fratrem suū
אחוריה או דאן לא אחוריה ממלל על נמוסא ודאן לא נמוסא

sed Legis factor es non es iudicans Legem & si
ואן לא נמוסא דאן את לא הוית עבודה דנמוסא אלא

potest qui ipse & iudex Legem ponens enim est vnus iudex illius
דינר: 12 חר הו ניר סאם נמוסא ודינא דהו משכח

proximum tuum ipsum es qui iudicans es quis verò tu & perdat vt viuificet
דינר: ונוכר את דין מן את דאן את לא לקריבך :

eras aut quia hodie qui dicunt ijs de diebus verò quid
13 מנא דין נאמר על אילין דאמרין דיומנא או סחר

vnum annum illic & agemus quæcūque sit illam in urbem proficiscemur
אזלינן למדינתא אידם דהי ועבדינן תמן שנתא חרמא

quæ eras sicut quid sciunt neque & iuerabimur & merebitur
ומתהנינן ויתרינן : 14 ולא ידעין מנא הוא סחר מנא

& euasit & deiecit apparet qui modicū vapor nisi vite nostræ enim sunt
אנון ניר חיון אלא אן להנא דקליל מתהווא וטלק ומפוא :

hoc faciemus & vixerimus voluerit Dominus si vt dicerent pro
15 חלף דנאמרין דאן מריא נענא ונחם עבדינן חרמא

quæ sicut gloriatio omnis in superbia sua gloriantur illud aut
או הני : 16 משתכחין כחתירותהון כל שוכהרא דאך

illud facit & non bonum qui nouit & is est malo à ista
הנא מן בישא הו : 17 ואינא דידע טבתא ולא עבד לה

caput ei est peccatum
הטתא הוא לה : קפלאון ה

super vos qui veniunt dolores propter & plorate eiulate diuites o
או עתידם איללו ובכו על דוונם דאתין עליכון :

tinea à corrota sunt & vestimēta vrā & factet corrupta est enim opulētia vrā
עותרכון ניר אתחבל וסרי ומאניכון אתאכלו מן ססא :

in testimonium erit & corruptio eorum corruptū est & argētū vrām & aurū vrām
ודחבכון וסאמכון אשחת לה ושוחתהון הווא לסהרותא

vobis coarctauit ignem carnem vrām vt erodat futura est & ipla cōtra vos
עליכון והי עתידא דתאכול בסרכון נורא כנשתון לכון

vltimos in dies
ליומתא אחריא :

11 μη καταλαλειτε ἀλλήλους ἀδελφοί· ὁ καταλαλεῖ ἀδελφόν, ἔκρινεν τὸ ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ καταλαλεῖ ἑμῶν
& κρηί, ἰδμεν. οὐδὲ νόμοι κρηίς, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τοῦ νόμου, διὰ κρηίς. 12 εἰς δεξιὴν ὁ τομολιτῆς ὁ δουλομαχος σῶσαι

καὶ καταλαλειτω. οὐδὲ εἰς δεξιὴν τὸν ἔπρωτον. 13 ἀγαπᾷ οἱ ἀδελφοί, σήμερον ἔσονται πρὸς μέγα εἰς
τὸν δεξιὸν πῶς ἴσως, ἔσονται πρὸς ἡμᾶς, ἔσονται πρὸς μέγα, ἔσονται πρὸς μέγα. 14 οἱ πῶς ἔσονται πρὸς

τὸν δεξιὸν πῶς ἴσως, ἔσονται πρὸς ἡμᾶς, ἔσονται πρὸς μέγα, ἔσονται πρὸς μέγα. 15 αἱ τὸν δεξιὸν πῶς ἴσως,
ἔσονται πρὸς ἡμᾶς, ἔσονται πρὸς μέγα, ἔσονται πρὸς μέγα. 16 τὸν δεξιὸν πῶς ἴσως, ἔσονται πρὸς ἡμᾶς,

ἔσονται πρὸς μέγα, ἔσονται πρὸς μέγα. 17 οἱ πῶς ἔσονται πρὸς ἡμᾶς, ἔσονται πρὸς μέγα, ἔσονται πρὸς μέγα.
Κεφ. ε'

I Αγαπᾷ οἱ ἀδελφοί, ἡλασθητὶ ὁ λογιζόμενος ἕπι τῆς καταλαλειῆς ὑμῶν τῆς ἔπρωτον ἡμέρας. 2 ὁ πλοῦ-
τος ὑμῶν σῶσαι, ἔσονται πρὸς ἡμᾶς, ἔσονται πρὸς μέγα, ἔσονται πρὸς μέγα. 3 ὁ πλοῦτος ὑμῶν σῶσαι, ἔσονται πρὸς ἡμᾶς,

11 Nolite detrahere alteru-
trum, fratres mei. Qui detra-
hit fratri, aut qui iudicat fra-
trem suum, detrahit Legi, &
iudicat Legem. Si autem iu-
dicas Legem, non est factor
Legis, sed iudex.

12 Vnus est enim legislator,
& iudex qui potest perdere &
liberare. Tu autē quis es qui
iudicas proximum tuum?

13 Ecce nūc quid dicitis, Hodie
aut crastino ibimus in illam
ciuitatem, & faciemus ibi
quidem annum, & mercabi-
mur, & lucrum faciemus.

14 Qui ignoratis quid erit in
crastino. Quis est enim vita
uestra? Vapor est enim ad mo-
dicū parēs, & deinceps exten-
minabitur.

15 Pro eo vt dicatis, Si Do-
minus voluerit, & Si vixerim-
us, faciemus hoc aut illud.

16 Nunc autem exultatis in
superbiis vestris. Omnis exul-
tatio talis, maligna est.

17 Scienti igitur bonum fa-
cere, & non facienti, pecca-
tum est illi.

CAP. V.

1 AGITZ nunc, diuites,
plorare, vlulantes in miserijs
vestris quæ adueniunt vobis.

2 Diuitiæ vestræ putrefactæ
sunt: & vestimenta vestra à
tineis comesta sunt.

3 Aurum & argentum ve-
strum æruginauit: & ærugo
eorum in testimonium vobis
erit, & manducabit carnes
vestras sicut ignis. Thesauri-
zastis vobis iram in nouissi-
mis diebus.

4 Ecce merces operatorum
 qui messuerunt regiones ve-
 stras, quæ frandata est à vo-
 bis, clamat: & clamor eorum
 in aures Domini sabaoth in-
 troiuit.
 5 Epulati estis super terram:
 & in luxuriis enutristis corda
 vestra vt in die occisionis.
 6 Adduxistis & occidistis
 iustum: & non restitit vobis.
 7 Patientes igitur estote,
 fratres, vsque ad aduentum
 Domini. Ecce agricola ex-
 pectat pretiosum fructum
 terræ: patienter ferens donec
 accipiat temporaneum & se-
 rotinum.
 8 Patientes igitur estote &
 vos, & confirmate corda ve-
 stra, quoniam aduentum Do-
 mini appropinquauit.
 9 Nolite ingemiscere, fra-
 tres, in alterutro, vt non iudi-
 cemini. Ecce, iudex ante ian-
 nuam assistit.
 10 Exemplum accipite, fra-
 tres, exirus mali, & longani-
 mitatis, & laboris, & patien-
 tiz, Prophetas, qui locuti
 sunt in nomine Domini.
 11 Ecce beatificamus eos
 qui sustinuerunt. Sufferen-
 tiam Iob audistis, & finem
 Domini vidistis, quoniam
 misericors Dominus est &
 miserator.
 12 Ante omnia autem, fra-
 tres mei, nolite iurare, ne-
 que per cælum, neque per
 terram, neque aliud quod-
 cunque iuramentum.

clamat peruersè retinuitis quæ terras vras q. messuerunt operatorum merces
 וְהָאָזְנִי אֶשְׁמָע דְּפִעְלֵי דְּהַעֲדוּ אֶרְעֵיכֻן הוּ דְּמַלְמַתּוֹן קַעֲא
 in delictis vixistis introiuit exercituum Domini in aures messorum & clamor
 וְעַמְּתָא דְּהַעֲדוּא לְאֶדְנֵיהּ דְּמַרְיָא עֲבָאוֹת עֲלֵיהּ: 5 בְּסַמְתּוֹן
 ad diem tanquam corpora vrâ & enutristis & subinanstis terram super eam
 מַעַן עַל אֶרְעָא וְאֶתְעַבְתּוֹן וְהַרְמִיתּוֹן פְּנִרְכּוֹן אִיךְ דְּלִיּוּמָא
 surrexerit neque iustum & occidistis condemnastis
 וְנִבְסַתְּמָא: 6 חֵיבְתּוֹן וְקַטְלַתּוֹן לְדִיקָא וְלֹא קַס

& de patribus Epiphaniam quæ post 4. in sabbarho vras
 דְּחִבְשָׁנָא דִּד רַבְהוּ דְּנַחְמָא וְאַבְהַתְּמָא

Domini ad aduentum vsque spiritum vestrum perahite fratres mei vt vob
 אַתְּנוֹן דִּין אַחֵי אַנְרוּ רוּחְכוֹן עֲדַמָא לְמַאתִיתָה דְּמַרְיָא
 spiritu suu & perahit terram suam pretiosos fructus qui expectat agricola fruct
 אִיךְ אַמְרָא דְּמַסְכָּא לְפִאֶרָא יִקְרָא דְּאֶרְעָה וּמְנַר רוּחָה
 ita & serotinam primogeniam plusiam accipiat donec super eam
 עֵינֵיהּ עֲדַמָא דְּנִסְכָּב כְּמַרְיָא וְלִקִּישֵׁי אִי: 8 הַכְּנָא
 enim appropinquat confirmate & corda vrâ spiritum vestrum perahite vras
 אִיךְ אַתְּנוֹן אַנְרוּ רוּחְכוֹן וּלְבוֹתְכוֹן שְׁרָרוּ קֶרְבַּת לֵה נִיר
 iudicemini vt non fratres mei vnus aduersus vnus ingemiscatis ne Domini iudicet
 מִתְּהֵי דְּמִרְיָא: 9 לֹא תִתְנַחֲוֹן חַד עַל חַד אַחֵי דְּלֹא תִתְדִינֵן
 accipite ipsos Prophetas exemplum stat fratres ante iudex enim tunc
 וְהָאֵי נִיר דִּינֵי אֶקְדֵם דְּרַעָא קַאִם: 10 דְּמוֹתָא לְנִבְיָא סְבוּ
 in noie qui locuti sunt illos afflictionu vrâ spiritus ad perahitioe frs mei vobis
 לְמַן אַחֵי לְנִבְנֵת רוּחָא דְּאוּלְעִינְכוֹן הֵנוּן דְּמַלְלוּ בְּשַׁמְהָ
 audistis qui sustinuerunt ijs beatitatem tribuimus enim ecce Domini
 וְמַרְיָא: 11 הָאֵי נִיר דִּינֵי אֶקְדֵם טוֹבָא לְאִילִין דְּסִיבְרוּ שְׁכַעְתּוֹן
 quoniam vidistis Dominus ei quem fecit & finem Iob patientiam
 בְּטַבְּרוּתָהּ רַאוּבוּ וְהַתְּמָא דְּעֵרֵב לֵה מַרְיָא חֵזְיוֹן מְטַל
 ne fratres mei aurè quid omne ante & cōmiserans Dominus est misericors
 וְהַתְּמָא הוּ מַרְיָא וּמְרַחֲפוּ: 12 קַדְּס כַּל מְרַסְדִּין אַחֵי לֹא
 per iurandum non etiam per terram neque per cælum non iurantes
 וְיִשְׁוֹן מִיִּן לֹא כְּשֵׁמְיָא וְלֹא בְּאֶרְעָא אַף לֹא בְּכוֹמְתָהּ

NOVUM
 TESTAMENTUM
 A.
 V. et c.

4 ἰδοὺ ἡ μερὴς τῶν ἄργων τῶν ἀμειψάντων τὰς χώρας ὑμῶν, ὁ ἀπεστραμμένος ὁ δὲ ὑμῶν, κρῆξίς τε αἰεὶ ἐπιβόη
 εἰσαύτων εἰς τὰ ὦτα κωλύει (ἀπὸ αὐτῶν εἰσι) καὶ ὑδάσι. 5 ἐπὶ τὴν ἦσαν τὸ πρὸς τὴν γῆν, ὡς ἔσονται ἡμεῖς ἐπὶ
 τὰς καρδίας ὑμῶν ὡς εἰς ἡμῶν σπαραγῆς. 6 κατὰ δὲ ἀλάστοτε, ἐσθλοὺς δὲ οὐδὲν ἴσαστε, ὡς ἀπὸ τῆς ἀρετῆς ἡμῶν
 7 μακροθυμίας οὐκ, ἀδελφοί, ἕως τῆς παρουσίας τοῦ κυρίου. ἰδοὺ ὁ μακρὸς ὁ δὲ ἡμεῖς ἐσθλοὺς δὲ οὐδὲν ἴσαστε
 γῆς, μακροθυμίας ὅτι αὐτῶν, ἕως ἀπὸ τῆς παρουσίας τοῦ κυρίου ἡμεῖς. 8 μακροθυμίας ὅτι αὐτῶν, ἕως ἀπὸ τῆς
 καρδίας ὑμῶν, ὅτι ἡ παρουσία τοῦ κυρίου ἡμεῖς. 9 μὴ σπαραξέτε κατὰ ἀνθρώπων, ἀδελφοί, ὡς καὶ κατὰ τῶν ἀδελφῶν
 τῶν πρὸς τῶν θυρῶν ἔσκαθεν. 10 ὑπὸ δὲ ἄρμα λάβετε ἀδελφοί μου, τῆς κακότητος, ὡς καὶ κατὰ τῶν ἀδελφῶν
 πωροῦντας, οἱ ἡλάλησαν τὴν ἰσχυρίαν κυρίου. 11 ἰδοὺ μακαροὶ οὗτοι ἡμεῖς ὑπομένοντες, ὡς καὶ κατὰ τῶν ἀδελφῶν
 ἡκούσατε, ὡς τὸ τέλος κυρίου ἡμεῖς, ὅτι πλουθίσαντες ἄρχοις ὄντες οὐκ ἐλίπυσαν. 12 ἰδοὺ ἡμεῖς ὑπομένοντες, ὡς καὶ κατὰ τῶν ἀδελφῶν

eandemnemini vt non non & non est est sermo vester sit sed aliud
 אהריתא אלא תהוא מלתכו אין אין ולא לא דלא תתחובו
 sit in afflictione sit ex vobis homo & si iudicium sub
 תחית דינא : ואן אנש מנכוו נהוא כאולענא נהוא
 presbyteros vocet infirmetur si pfallens sit latetur & si orans
 מעלא ואן חדא נהנא מומר : אן כריה נקרא לקשישא
 Domini nostri in nomine oleo & vngant eum pro ipso & orent Ecclesie
 רערתא ונצלון עלוהי ונמשהונה משהא בשמה דמרן :
 enim & eriget qui agrotat ipsum sanitati restituet fidei & oratio
 וצלואת דהימנותא מתלמא לה להו דכריה ומקים לה
 esto ei remittuntur ab eo cōmissa sint peccata & si Domin⁹ noster
 מרן ואן חטהא עכידין לה משתבקין לה : הויתון
 vno pro vnus orantes & esto vni vnus delicta vestra cōsistētes verò
 דין מודין סבלותכוו חד להו והויתון מעלין חד על חד
 orans quam iustus illius orationis virtus enim est magna vt sanemini
 דתתאסון רב הו ניר חילה דצלואתא אידא דזריקא מעלא
 vt non & orauit sicut nos obnoxio passioni fuit hominis fili⁹ Elias etiam est
 לה : אף אליא כד נשא הוא השושא אכותו ועלי דלא
 menses & sex annos tres descendit & non terram super pluuiam descendere
 נהות מטרא על ארעא ולא נחת תלה שנין ושתא ירחין :
 fructus suos edidit & terra pluuiam dederunt & celi orauit & rursum
 ותוב עלי ושמיא יהבו מטרא וארעא ירכת פאריה :
 & conuerterit eū Veritatis via à errauerit ex vobis homo si fratres mei
 אהי אן אנש מנכוו נטעא מן אורחא דקשותא ונפניוהי
 errore ab peccatorem qui reducit quod dicit sciat errore ipsius ab homo
 אנש מן מעוועה : נרעהו דמהפך לחטיא מן טעוואת
 peccatorū suorū multitudinē & operit morte à animā suā vinificat vix su e
 דאורחה מהא נפשה מן מותא ועמא סונאא דחטהוהי
 Apostoli Iacobi Epistole Finis
 שלמת אגרתא דיעקוב שליחא

Sit autem sermo vester, est, est : non, non : vt nō sub iudicio decidatis.
 13 Tristatur autem aliquis vestrum ? oret. Equo animo est ? psallat.
 14 Infirmatur quis in vobis ? inducat Presbyteros Ecclesie, & orent super eum, vngentes eum oleo in nomine Domini.
 15 Et oratio fidei saluabit infirmum, & alleuiabit eum Dominus: & si in peccatis sit, remittentur ei.
 16 Confitemini ergo alterutrum peccata vestra: & orate pro inuicem vt saluemini. multum enim valet deprecatio iusti assidua.
 17 Elias, homo erat similis nobis passibilis: & oratione orauit vt non plueret super terrā, & non pluit annos tres, & menses sex.
 18 Et rursum orauit: & ex-lum dedit pluuiam, & terra dedit fructum suum.
 19 Fratres mei, si qui ex vobis errauerit à veritate, & conuerterit quis eum:
 20 Scite debet quoniam qui conuertit fecerit peccatorem ab errore vix suæ, saluabit animam eius à morte, & operiet multitudinem peccatorum.
 Epistolæ B. Iacobi finis

13 κακοπαθῆναι ὁ ὁ μὴ ἰσχυροῦς ἐστὶν. 14 ἀνὴρ ὁ ἰσχυρὸς ὁ ὁ μὴ ἰσχυρὸς ἐστὶν. 15 ὁ ὁ μὴ ἰσχυρὸς ἐστὶν. 16 ὁ ὁ μὴ ἰσχυρὸς ἐστὶν. 17 ὁ ὁ μὴ ἰσχυρὸς ἐστὶν. 18 ὁ ὁ μὴ ἰσχυρὸς ἐστὶν. 19 ὁ ὁ μὴ ἰσχυρὸς ἐστὶν. 20 ὁ ὁ μὴ ἰσχυρὸς ἐστὶν.

Τέλος τῆς τῆς Ἀγίας Ἰακώβου καὶ Σολομῶντος ὁπίστεως.